

INTERVJU BROJA:

Izv. prof. dr. sc. Ante Bralić

Profesor Ante Bralić rođen je 1973. godine u Zadru. Diplomirao je na Filozofskom fakultetu u Zadru 1996. godine, završivši dvopredmetni studij povijesti i filozofije. Od 1997. radi kao znanstveni novak na projektu pok. dr. Tereze Ganze-Aras „Dalmacija između 1912.-1920.“, a od 2001. radi na znanstvenom projektu „Standardi za hrvatsku povijest“, kojega vodi dr. Ivo Rendić-Miočević. Na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 1997. upisao je poslijediplomski studij iz hrvatske povijesti novoga vijeka, gdje je 2002. magistrirao na temu „Zadarsko novinstvo uoči Prvog svjetskog rata“. Doktorirao je 2006. s temom „Zadar u Prvom svjetskom ratu“ na Sveučilištu u Zadru, nakon čega je iste godine izabran u znanstveno-nastavno zvanje sveučilišnog docenta. Od akademske godine 2014./2015. vrši dužnost pročelnika Odjela za povijest. Područje njegovog znanstvenog i stručnog interesa je nacionalna povijest novog vijeka. Profesor je objavio veći broj znanstvenih, stručnih i drugih radova te je sudjelovao na više znanstvenih skupova. Kroz razgovor smo otkrili njegov pogled na stanje Odjela za povijest, interakciju između studenata i profesora, sliku Odjela u budućnosti te stanju hrvatske nacionalne historiografije.

Profesore, za početak, Vaše je područje znanstvenog i stručnog interesa hrvatska nacionalna novovjekovna povijest. Zašto ste svoj životni poziv posvetili upravo tom razdoblju?

To mi se razdoblje povijesti najviše sviđalo. Osim toga, za asistenta me je „odabrala“ pok. profesorica Tereza Ganza-Aras koja se ponajviše bavila hrvatskom poviješću s početka 20. stoljeća.

Naša predodžba o hrvatskoj novovjekovnoj povijesti jest da je ona relativno dobro istražena i prisutna u suvremenoj hrvatskoj historiografiji, dok, s druge strane, još ne postoji konkretna sinteza toga razdoblja, kao na primjer trosveščane sinteze prof. Nevena Budaka i prof. Josipa Vrandečića za nacionalnu povijest ranoga novog vijeka (Zagreb: Leykam International, 2007.)?

Postoje ipak neki pomaci, pa su tako kolege M. Trogrlić i N. Šetić objavili prošle godine djelo o povijesti Dalmacije i Istre u 19. stoljeću kod istog izdavača. Međutim, postoji generalni problem da što više idete ka suvremenosti, to je fond povijesnih izvora sve obimniji. Tada je teško raditi „sinteze“ jer morate dosta toga izostaviti, pojednostavniti ili uopćiti da biste dobili sintetski rad. Osim toga, kako je moderna i suvremena povijest „popularniji“ dio historiografije postoji nevjerojatno mnoštvo literature koja se bavi partikularnim dijelovima suvremene povijesti što, u neku ruku, otežava hvatanje u koštac s pisanjem sinteza. S druge strane, postojale su „bijele mrlje“ u historiografiji kao što je donedavna bio Prvi svjetski rat. Osobno sam bio među prvim doktorandima koji je doktorirao na toj temi u hrvatskoj historiografiji, što je dosta otežavalo pisanje moga doktorata.

Prošle ste akademske godine postali pročelnikom Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru te ste se time upisali u akademsku „elitu“ odjela koji ove godine slavi respektabilnu obljetnicu, tj. 60. godinu svoga postojanja od utemeljenja. Kako vidite razvoj i kretanja na Odjelu, od Vaših studentskih dana, preko mjesta zaposlenika te konačno pročelnika istog?

Upisao sam dvopredmetni studij povijest i filozofije ratne akademske godine 1991./1992. To su bila i teška i slavna vremena. Sjećam se da smo ljetni rok u prvoj i drugoj godini studija polagali duboku u kolovozu. Osobito mi je u sjećanju ostalo pismeno polaganje Pomoćnih povijesnih znanosti kada su tijekom ispita pale dvije granate u more ispred zgrade Fakulteta. Nastavili smo pisati kao da se ništa nije dogodilo. Na ondašnjem Filozofskom fakultetu diplomirao sam u veljači 1996., a kao znanstveni novak radim od travnja 1997. godine. Poslijediplomski studij hrvatske povijesti novog vijeka završio sam magistriranjem na Filozofskom fakultetu u Zagrebu 2002., a doktorirao sam 2006. godine na našem Sveučilištu. Kada sam počeo raditi na tadašnjem Odsjeku za povijest, bilo nas je 11 zaposlenika, od toga je bilo 8 profesora i 3 asistenta. Odsjek/Odjel za povijest uvijek je predstavljao jaku snagu ovoga Sveučilišta što je uključivalo i studente koji su gotovo uvijek vodili studentske organizacije, kako u moje studentsko vrijeme, tako i danas. Dogodila se i prostorna promjena jer smo s trećeg kata središnje zgrade Sveučilišta otišli u današnje prostore. Tom promjenom dobili smo puno više radnog i nastavnog prostora, ali izgubili smo mjesto rada u prekrasnoj zgradi na rivi. Dogodila se i organizacijska promjena jer smo 2002. prestali biti odsjekom, a postali smo odjelom. Prijašnji odsjek je imao relativnu malu autonomiju dok u današnjem integriranom sveučilištu odjeli ipak imaju veću autonomiju. To ima za posljedicu da pročelnik odjela ima puno više posla od predstojnika odsjeka.

S obzirom na generacijsku smjenu u profesorskom kadru tijekom posljednjih nekoliko godina, može li se ustvrditi da je sada osigurana generacija koja će Odjel odvesti u novo „zlatno doba“?

Postavlja se pitanje što je to „zlatno doba“? To ćemo vidjeti. Međutim, Odjel za povijest doživio je u kratko vrijeme velike kadrovske gubitke – umirovljenje profesora Čače, Živkovića i Šitina, nenadana smrt profesora Smiljanića kao i odlazak docenata Bilića i Batovića, te znanstvene novakinje Šešelj. Tek u posljednje vrijeme dolazi do laganoga kadrovskeg oporavka zapošljavanjem dvoje asistentata te dolaskom tadašnjih docenata Begonje i Jurana. Upravo je u tijeku natječaj za zapošljavanje jednog asistenta za Stari vijek. Sva ova zapošljavanja se odvijaju u iznimno teškim vremenima gospodarske krize u Hrvatskoj što povlači restriktivnu politiku zapošljavanja. Ali, treba gledati pozitivno i naprijed. Jedna od tih stvari je konačno pokretanje znanstvenog časopisa.

U Hrvatskoj postoji ukupno devet odjela i odsjeka za povijest. Međutim, gotovo sva značajna imena povijesne znanosti u Hrvatskoj poriču potrebu postojanja tolikog broja studija povijesti. Pretpostavka je da raspodjelom potencijalnih kvalitetnih studenata na više odjela i odsjeka, oni renomirani, poput zadarskoga, reproduciraju manji broj izvanrednih studenata i budućih lučonoša zanata. Stoga, kako Vi gledate na taj problem?

Demografski trendovi ne opravdavaju devet studija povijesti u Republici Hrvatskoj. Sve je manje potencijalnih studenata. To, naravno, utječe na prosječnu kvalitetu upisanih studenata koja nije baš najvrsnija.

„Reforma“ nastavnog programa prve godine preddiplomskog studija studentima je upala u oči kao opravdan potez. Osim toga, Odjel je podržao inicijativu studenata za odlazak na obilježavanje 24. obljetnice stradanja Škabrnje, materijalno je pomogao malonogometnu ekipu Odjela

koja niže dobre uspjehe, a ostvarena je i suradnja s Udrugom studenata povijesti – ISHA Zadar pri organizaciji okruglog stola „Londonski ugovor i njegove posljedice“. Mogu li naši studenti očekivati nastavak takve podrške Odjela, posebice u pogledu putovanja i terenske nastave – pomalo zanemarenih uslijed sveopće financijske situacije – čime se naše znanje obogaćuje na najbolji način, ali i stvara pozitivno ozračje na cijelom Odjelu?

Naravno da studenti mogu očekivati i dalje podršku Odjela u svome radu. Treba naglasiti da je suradnja između nastavnika i studenata jako dobra. Nažalost, Ministarstvo obrazovanja financijski ne prati terensku nastavu za studij povijesti kao na nekim drugim odjelima. Zbog toga smo u organizaciji takvih stvari ograničeni na financijska sredstva Odjela koja su prilično ograničena. Što se tiče nastavnog programa i dalje će se vršiti prilagođavanje potrebama studenata. Već od sljedeće godine ići ćemo na neke nove modifikacije reda predavanja.

Pored spomenutih povremenih studentskih inicijativa tu su i one stalne, poput Dana povijesti i Jadranskih susreta. Jeste li sveukupno zadovoljni našim studentima, njihovim predznanjem, zalaganjem i sl.?

Prilično sam zadovoljan organizacijom navedenih skupova i dalje ih treba pomagati. Naši studenti su prilično angažirani i na odjelnoj i sveučilišnoj razini što je također dobra tradicija. Kod predznanja studenata situacija je kompleksnija. Na početku ove akademske godine kolegica Valentina Zovko izvršila je analizu rezultata državne mature upisanih studenata povijesti u protekle tri godine. Rezultati analize pokazali su da naš prosječan upisani student, izraženo u ocjenama, ima opću ocjenu između +2 i -3, tj. broj bodova je nešto manji od 60% maksimalnog broja. Takvo predznanje dijelom se reflektira slabom prolaznošću s prve na drugu godinu preddiplomskog studija. Jedan od razloga zašto smo izvršili „mini-reformu“ našega nastavnog programa upravo je bio na tragu toga da se poveća prolaznost studenata.

Studenti prijašnjih generacija na trećoj godini koji su slušali Vaše kolegije iz hrvatske povijesti 19. st. susretali su se s radom na primarnoj građi, točnije novinama. Smatrate li da bi sličan pristup upoznavanja s radom u arhivu i na drugoj građi trebao biti integriran i u ostale kolegije i na koji način?

Korištenje izvorne građe na preddiplomskoj razini moguće je unutar moderne i suvremene povijesti. Međutim, za druga povijesna razdoblja to nije baš lako provedivo jer trebaju specijalizirane vještine kao što je znanje latinskoga ili veneto-talijanskoga jezika, a da ne govorimo o vještinama iz pomoćno-povijesnih znanosti. Tek na diplomskoj razini mogući su manji iskoraci u korištenju izvorne građe za ranija razdoblja. Osobno, nastaviti ću i dalje korištenje izvorne građe u nastavi na mojim predmetima.

Smatrate li suradnju Odjela za povijest s ostatkom Sveučilišta u Zadru zadovoljavajućom? S kojim odjelima je ta suradnja najvidljivija?

Suradnja je relativno dobra, ali bi mogla i biti bolja. Najbolje surađujemo s Odjelom za geografiju s kojim imamo zajednički doktorski studij.

U listopadu prošle godine javnosti ste predstavili projekt „Raspad Habsburške Monarhije i transformacije na istočnojadranskom prostoru (1917.-1923.)“, kojega ste i voditelj u suradnji s još devet suradnika, od kojih su čak četiri zaposlenici, a jedan i vanjski suradnik Odjela za povijest Sveučilišta u Zadru. Zasigurno će i takav projekt pridonijeti popularizaciji Odjela u akademskim krugovima?

Pa ne bih to tako dalekosežno procijenio. Dobivanje znanstvenog projekta preko Hrvatske zaklade za znanost nije lagan posao, dapače, to zahtjeva velik znanstveni i administrativni napor. I nakon toga napora niste sigurni u prolaznost vašega projekta jer u krugu kad sam dobio projekt sveukupno je prošlo 16 projekata za sve humanističke znanosti (povijest, povijest umjetnosti, arheologija, teologija, filozofija, hrvatski jezik i svi strani jezici).

Koje korake namjeravate poduzeti u nastavku Vašeg mandata i imate li na tom putu neki krajnji cilj, odnosno dugoročnu strategiju za razvoj Odjela?

U živom organizmu kao što je Odjel za povijest nema krajnjeg cilja, nego je to svakodnevna borba i rad da se održi i pomalo razvija. Volio bih kad bismo mogli dobiti barem 3 do 4 nova asistent-ska radna mjesta, olakšanje administriranja i mogućnost veće mobilnosti. Dugoročni bi bilo lijepo reformirati diplomsku razinu studija povijesti te ga specijalizirati. Nažalost, zbog ograničenog broja nastavnika i nekih administrativnih zapreka to, zasada, nismo u mogućnosti provesti.

Uzmemo li u obzir da se hrvatska historiografija trenutno nalazi u najvećoj krizi od državnog osamostaljenja, misleći pritom na velika razmimoilaženja i proturječnosti pri interpretaciji nacionalne povijesti 20. stoljeća i podjelu dijela povjesničara na „dva tabora“, hoće li ona napraviti retardaciju u razvoju hrvatske historiografije i naštetiti učvršćenju hrvatske nacionalne ideologije, ili je pak ona dio demokratskog pluralizma i „nužno zlo“ na putu prema konačnom „rasvjetljenju“ naše prošlosti? Kako u tome smislu gledate na budućnost hrvatske historiografije?

Ne bih se složio da je hrvatska historiografija u krizi. U hrvatskoj historiografiji dugo vremena neke su se teme izbjegavale ili su se jednostrano prikazivale. Stvaranje hrvatske države i demokratskog sustava omogućio je otvaranje mnogih tema. Neke rasprave su političanske, ali neke su i dobre. Bitno je raspravljati, pokušavati biti argumentiran i izbjegavati napade *ad hominem*. Kad usporedim hrvatsku historiografiju s nekim drugim historiografijama (npr. talijanskom) mi smo poprilični unisoni, barem za razdoblje do 1941. godine. Pa čak i za suvremeno razdoblje ta „dva tabora“ su produkt medijske prezentacije jer najveći dio povjesničara koji se bave suvremenom poviješću nije „utaboren“. U drugim historiografijama postoje, također, prijepori i svađe pa i neargumentirani napadi. Ne trebamo se bojati rasprave.

Može li se hrvatska historiografija natjecati s europskim državama bogate historiografske tradicije (Njemačka, Francuska, Engleska itd.) ili je još uvijek u fazi „kvalifikacija“?

Nešto je i u broju jer iz kvantiteta zna izaći kvaliteta. Mi smo malena historiografija i ne možemo se baš lagano natjecati s najvećima. Međutim, zato treba pratiti „velike“ historiografije da ne bi u svojoj začahurenosti došli do pogrešnih zaključaka. Svojim studentima volim isticati primjer pogrešnog zaključka unutar hrvatske historiografije da su se Vincenzo Dandolo i Auguste Marmont sukobljavali na liniji što je prvi bio protalijanski, a drugi prohrvatski orijentiran. Kada pratite historiografiju drugih zemalja koja prati Napoleonsko doba, onda vidite da su sukobi civilnih i vojnih vlasti unutar francuskog imperijalnog carstva bili pravilo, a ne izuzetak a to nema veze što je jedan „volio“ Hrvate, a drugi Talijane.

I za kraj, Vaš savjet za studente povijesti, te među njima posebno za one koji se žele baviti znanstvenim radom?

Čitajte, učite strane jezike i budite radoznali.